

ANTROPOLOGIA POLITICA: ESTATS PRECOLONIALS (AMERIKA I AFRIKA). Joan Frigolé Reixach.

Observació preliminar: En anys anteriors el tema d'aquesta assignatura ha estat l'estudi dels sistemes polítics de les societats tribals i de les "jefaturas". Aquest any el tema exclusiu és el de la formació i evolució de l'estat en el marc d'unes societats i cultures concretes.

OBJECTIU DEL CURS: L'objectiu d'aquest curs és presentar i discutir les teories i visions més rellevants que s'han anat formulant sobre l'evolució i les característiques de les societats i les cultures de l'àrea andina i mesoamericana i del golf de Benin durant l'època precolonial. Estraga de veure com els diversos investigadors, o al menys els més importants, des del segle XIX fins al present, han conceptualitzat i analitzat aquestes societats i cultures. Les qüestions més importants són: *en quins termes han caracteritzat la seva organització socioeconòmica? ¿quim és el mode de producció que assenyalen com a dominant? ¿quines característiques i quin paper han atribuit als estats existents en aquestes societats? ¿Com expliquen la formació i evolució d'aquesta estats? ¿Quins models han utilitzat per a caracteritzar-los? ¿Quines són les orientacions teòrico-metodològiques que predominen en les investigacions més rellevants? ¿Fins a quin punt els investigadors d'aquestes àrees han corroborat, modificat o assenyalat insificències a les teories generals en torn a la formació de l'estat i a la conceptualització de determinades formacions econòmiques i socials?*

PROGRAMA:

I. AMÉRICA PREHISPÁNICA (incas i azteques)

1. Ecologia, societat i cultura.
2. La política estatal i els meidis de producció: l'agricultura, els cultius, la seva evolució, la tecnologia, - el regadiu, etc.
3. Les comunitats (el ayllu i el calpulli). La seva naturalesa i la seva integració econòmica i política dins - l'estat.
4. L'Estat i les ètnies conquerides i la seva integració política.
5. Les comunicacions i els mitjans de transport i la seva relació amb l'estabilitat política, la fiscalitat i - les rebel·lions.
6. La propietat de la terra i els meidis de producció.
7. Organització i pràctiques fiscals.
8. El tresor públic: riquesa del rei i riquesa de l'Estat.
9. La jerarquia cívico-religiosa i política i les classes socials.
10. Reciorocitat, redistribució i mercat.
11. La política estatal i els meidis de destrucció: - l'exèrcit, l'organització de la guerra i l'expansió militar.
12. Els poders dels governants.
13. Relacions, religió i ritual.
14. El traspas del poder.
15. Les contradicciones d'un estat estret.

BIBLIOGRAFIA:

Obres bàsiques de consult per a l'àrea andina:
John V. Murra: La organització cívico-econòmica del estat in-

ca. Sígle XXI. Méjico 1978.

Formaciones económicas y políticas del mundo andino. Instituto de Estudios Peruanos. Perú 1975.

"Anthropologie historique des sociétés andines". Número monográfic de la revista Anales sept-des. 1978.

Mathan Wachtel: Los vencidos. Los indios del Perú frente a la conquista española. (1530-1570). Alianza Universidad - 1976. (especialment la 2a part).

Per l'àrea mesoamericana: Manuel M. Moreno: La organización política y social de los aztecas. Instituto Nacional de Antropología e Historia. Méjico 1971 (la edició del 1929).

Jacques Soustelle: La vida cotidiana de los aztecas. F.C.E. Méjico 1976 (la reimpressió corregida).

Enric Wolf: Pueblos y culturas de Mesoamerica. Biblioteca Era. Ed. Era. Méjico 1962.

Les obres dels cronistes d'Indies seran objecte d'una bibliografia a part.

1.1 TEORIES I INTERPRETACIONS.

Àrea Mesoamericana:

Lewis Morgan: Els azteques: una democracia militar (la tesi de quessentia propietat i classes no hi ha estat). V. Cap. - VII, "La confed rària azteca" a la sociedad primitiva. Edit Ayuso, Madrid 1976 (la edició 1877).

Manuel Moreno: (obra ya citada). La forma política del govern azteca: una oligarquia teocràtica militar amb tendència a la monarquia. La réplica a Morgan i Bandelier.

Karl Wittfogel: La tesi de l'Estat "hidràulic". "Aspectos - del desarrollo de las sociedades hidráulicas." (1955). A Cuestiones de Antropología Social y Etnología, nº 4 Madrid 1973.

Oriental despotism. A Comparative study of total power. 1957 (Edició espanyola Ed. Guadarrama. "Problemas y resultados de

estudio del despotismo oriental" (1969) a Cuadernos de Antropología Social y Etnología. 1973.

Pedro Armillas: Impacte de l'obra de Wittfogel sobre Pedro Armillas, Angel Palerm, Enric Wolf, William Sanders i d'altres investigadors. "Tecnología, formaciones socio-económicas y religión en Mesoamérica" a Cuadernos de Antropología Social y Etnología. 1973.

Julian Steward: El neoevolucionisme. "Causalidad Cultural y ley: una formulación tentativa acerca del desarrollo de las civilizaciones antiguas" (1949) Article important que contribueix a renovar la investigació sobre Mesoamérica. "Modificacions a la hipòtesis de " causalidad y ley" (1955) a Cuadernos de A. Social. 1973

Angel Palerm i Eric Wolf: Agricultura y civilización en Mesoamérica. Gesetentes. México 1972.

Angel Palerm: Agricultura y Sociedad en Mesoamérica. Sepsetentas. México, 1972. Impacte de l'obra de Wittfogel, Steward i també de Marx.

Karl Marx: Per a la discussió al mode de producció asiàtic a Mesoamérica. Formaciones económicas precapitalistas. Introducció d'E J. Robbsbaum. Ciencia Nueva. Madrid 1967.

V. també Roger Bartra. El modo de producción asiático. México. Ed. Era. 1969.

Àrea andina:

Entorn de la carreterització socialistre d'l'Estat incàic: Louis Baudin: "Una cäfila de hombres felices" Cap. XIV de la 2a edició espanyola de El imperio de los incas. Ed. Zig Zag. Chile 1945. (1a edició francesa 1928).

José Antonio Arze: ¿Fue socialista o comunista el Imperio inkaico? (1941) Reimpresso en Waldemar Espinoza (ed.) Los modos de producción en el Imperio de los Incas. 1970. Altres.

Lima 1978.

Altres autors: (Luis E. Valcarcel, etc.) a Waldemar Espinoza.

Especificitat de la formació i de l'estat inca. Diverses vies d'aproximació:

Virgilio Roll: "El modo de producción inca" en Waldemar Espinoza.

John Murra: Obres esmentides.

Karl Polanyi i altres: Comercio y mercado en los imperios antiguos. Labor 1976.

El mode de producció asiàtic i l'Estat inca:

M. Olivera i S. Nahmed: "El modo de producción asiático en las culturas Mexica e Inca" en Waldemar Espinoza.

II. AFRICA OCCIDENTAL

Algunes obres de conjunt sobre aquesta zona d'Africa. (Bibliografia a part).

Discussions i interpretacions diverses sobre el mode de producció dominant a l'Africa precolonial i la caracterització dels estats africans.:

Coquery-Vidrovitch, C: "Recherches sur un mode de production africain". La Pensée, nº. 144, abril 1969. pàgs. 61-78.

Goody, Jack: Technology, Tradition and the state in Africa. O.U.P. 1971. V. el comentari d'E. Terray sobre aquesta obra a Annales, sept.-oct. 1973, pàgs. 1331-1338.

Terray, E.: "The Political Structure of African Kingdoms: an exploratory model". pàgs. 63-112 a Michael Benton ed. - Political Systems and the Distribution of Power. Tavistock. 1965.

Estudi de la formació i evolució d'un cas concret: l'estat ashanti:

Ivor Wilks: Asante in the nineteenth century. African Studies Series, 13. Cambridge University Press. 1975. Obra fundamental a l'actualitat sobre l'imperi ashanti.

Rattray, R.S.: Ashanti Law and Constitution. Oxford University Press. 1929.